

Beleidsplan plusklas OBS de Botter Ridderkerk

Inhoud:

Inleiding	3
Doelstelling	3
Visie van de school	4-5
Definiëring van de doelgroep	6-7
Selectiecriteria in de praktijk	8
Beschrijving van de beginsituatie	8
Signalering	9
Diagnosticeren	9
Begeleiding	9
Evaluatie van de begeleiding	10

Bijlage 1
materialenlijst

Inleiding

Basisscholen willen in toenemende mate hun inspanningen voor meer begaafde kinderen vastleggen in schoolbrede afspraken. Leerkrachten die één of meer begaafde kinderen in de klas hebben/krijgen proberen naar eigen inzicht deze leerling(-en) zo goed mogelijk te begeleiden. Om te zorgen dat de gemaakte aanpassingen niet te veel van persoonlijke goodwill en kennis afhankelijk zijn, is afstemming op schoolniveau noodzakelijk.

De afgelopen jaren is er in toenemende mate aandacht voor onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen. Op de basisscholen van OZHW voor PO en VO willen we specifiek onderwijsaanbod realiseren voor deze kinderen. Haalbaar voor leerkrachten, kinderen en ouders. De meer- en hoogbegaafde kinderen van de Ridderkerkse basisscholen maken al vanaf 2010 gebruik van de Erasmusklas. (Zie beleidsplan Erasmusklas.)

Daarnaast is het wenselijk om alle kinderen die niet in aanmerking komen voor deze groep, toch de uitdaging te geven die noodzakelijk is, op hun eigen school. Wij willen dat er voor deze leerlingen een passend onderwijsaanbod gerealiseerd wordt op didactisch en pedagogisch vlak, daarbij rekening houdend met onderlinge verschillen. Optimale ontwikkeling voor ieder kind op alle gebieden.

Een belangrijke keuze die gemaakt moet worden bij de begeleiding van begaafde kinderen is of we de kinderen versneld door de leerstof laten gaan en dus een eigen, veelal zelfstandige leerlijn volgen of compacten van de leerstof. Bij versnellen zullen de leerlingen eerder de einddoelen van de basisschool halen. Vragen die dan gaan spelen is of het kind eerder naar de volgende groep gaat. Sociaal emotioneel is dit niet altijd wenselijk, daarbij is het voor een kind positief als het van de eigen groep deel uit blijft maken. De keuze zal voor elk kind dat in aanmerking komt voor deze aanpak verschillend zijn, passend bij haar of zijn onderwijsbehoefte.

Doelstelling

De doelstelling van dit beleidsplan is de zorg voor begaafde leerlingen te beschrijven op de Botter. Het doel van dit beleidsplan is dat leerlingen aanbod krijgen op basis van hun onderwijsbehoefte.

Visie van de school

Samen jezelf zijn.

Samen betekent voor de Botter dat de kinderen van en met elkaar leren. Maar samen betekent ook dat wij streven naar een optimale samenwerking tussen leerling, de ouders/verzorgers en de school. De ontwikkeling van het individuele kind staat hierbij altijd centraal. Door middel van diverse werkvormen, materialen en ondersteuning willen we ieder kind tot zijn recht laten komen. De Botter is een school waar het kind centraal staat.

De leerlingenzorg is zo ingericht dat we uitgaan van de onderwijsbehoeften van elk kind. We werken vanuit het HandelingsGerichtWerken principe(HGW)

In de groepsoverzichten worden de onderwijsbehoeften van elk kind benoemd. Dit leidt tot een handelingsgerichte aanpak van de leerkracht. Het aanbod van ons onderwijs is daarop gericht.

Kernwaarden van de school:

- Kind mag zichzelf zijn
- Samen
- Gericht op de toekomst
- Aandacht
-

Kind mag zichzelf zijn

Ieder kind heeft zijn eigen talent en ieder kind heeft zijn eigen ontwikkelpunten. Door de veelzijdigheid van werkvormen en gebruik van materialen willen we ieder kind tot zijn recht laten komen. Door de intensieve samenwerking met Stichting Bram (Stichting met meervoudig gehandicapte kinderen) leren we hen dat ieder kind ertoe doet.

Een pedagogisch klimaat waarbinnen de verschillen tussen kinderen m.b.t. leerachterstanden en gedrag zichtbaar mogen zijn voor alle kinderen. Accepteren en respecteren dat niet alle kinderen hetzelfde zijn. Zien dat elk individueel kind zijn/haar eigen mogelijkheden en onmogelijkheden heeft.

Het feit dat de Botter accepteert dat een kind ergens moeite mee heeft, kan voor een kind een opluchting zijn, waardoor ruimte ontstaat voor verdere ontwikkeling.

Samen

Samen betekent voor de Botter dat de kinderen van en met elkaar leren. Daarbij streven wij naar een optimale samenwerking tussen de leerling, de ouders/verzorgers en de school. Een goede communicatie is hierbij een voorwaarde. We dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling en welbevinden van de kinderen.

Samen betekent ook dat wij partner in de wijk zijn en dat wij onze school openstellen

ten behoeve van de wijk, en gezamenlijke activiteiten organiseren. We laten daarmee de kinderen zien dat zij onderdeel zijn van een bredere maatschappij.

Er wordt gestreefd de lesstof aan te bieden naar de mogelijkheden van elk kind. Wij gaan juist uit van de mogelijkheden en focussen niet op de beperkingen van het kind. Samen leren van en met elkaar. Dit zie je terug in de werkvormen in de groep. Het onderwijsconcept is erop gericht dat er naar de behoefte van elk kind individueel gekeken wordt. Het onderwijs wordt zo ingericht dat elk kind wordt uitgedaagd een stapje verder te gaan in zijn/haar ontwikkeling.

Aandacht

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn of haar niveau en tempo. Wij organiseren ons onderwijs zodanig dat hier aandacht en ruimte voor is. Samen met ouders en kind zoeken we naar de meest optimale en haalbare onderwijssetting waarbij in de onderwijsbehoeften van het kind wordt voorzien.

Een goed gevoel van eigenwaarde in combinatie met de juiste vaardigheden moet kinderen steeds zelfstandiger maken. Werkend vanuit de kerndoelen en rekening houdend met de verschillen tussen kinderen in tempo, intelligentie, prestaties, resultaten, sociale ontwikkeling en leerweg zijn leidend om te zorgen dat kinderen met de juiste bagage de basisschool verlaten.

Gericht op de toekomst

Onze kinderen zijn de volwassenen van de toekomst. Wij leren de kinderen vaardigheden die hen voorbereiden op deze toekomst. Om deze vaardigheden te ontwikkelen maken wij gebruik van iPads, Engels in alle groepen en zetten wij het project leren-leren in. Maar ook het leren samenwerken en de samenwerking met Stichting Bram zorgen voor sociaal sterkere kinderen die voorbereid zijn op een wereld na de basisschool.

De school besteedt veel aandacht aan de omgang met elkaar, normen en waarden. Elke dag wordt er aandacht besteed aan de omgangsvormen tussen de kinderen onderling, maar ook tussen kind en leerkracht.

Definiëring van de doelgroep

Binnen onze doelgroep vallen alle kinderen die ondersteuning behoeven aan de bovenkant. Er is bewust gekozen voor een bredere doelgroep.

Onder deze doelgroep vallen in onze visie de volgende groepen:

- Kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong
- Intelligente kinderen
- Begaafde kinderen
- Onderpresteerders
- Kinderen die partieel begaafd zijn en bijvoorbeeld opvallen omdat ze erg goed zijn in rekenen of juist alleen erg goed scoren op taalgebied.

Kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong

Bij kleuters spreken we nog niet van begaafdheid. Beter is te spreken over een grote ontwikkelingsvoorsprong, omdat kleuters zich sprongsgewijs ontwikkelen. Een intelligentietest heeft bij kleuters nog een beperkt voorspellende waarde.

Kleuters met een (grote) ontwikkelingsvoorsprong kunnen opvallen doordat ze:

- een goede taalontwikkeling hebben (moeilijke woorden, ingewikkelde zinsconstructies, wederkerig gesprek);
- bijzonder gevoel voor humor hebben (woordgrapjes);
- veel kennis hebben;
- eerder dan andere kleuters wederkerig spel laten zien;
- voorlopen op sociaal gebied, waardoor communicatiemisverstanden kunnen ontstaan.
- de vraag achter de vraag stellen;
- uitzonderlijke prestaties op jonge leeftijd laten zien (als driejarige poppetjes tekenen of als vijf-jarige driedimensionaal of schaduw tekenen);
- nieuwsgierig zijn;
- grote concentratie kunnen laten zien bij opdrachten die om onderzoekend gedrag vragen.

Kleuters die later begaafd blijken te zijn, blijken op meerdere gebieden een ontwikkelingsvoorsprong te hebben. Let op: kleuters laten dit gedrag vooral zien als er situaties worden gecreëerd die uitdagend en complex zijn.

Waarom is het belangrijk om een ontwikkelingsvoorsprong vroeg te signaleren?

Als een kleuter langdurig niet wordt uitgedaagd gaat hij zich aanpassen of probleemgedrag vertonen. Een kleuter zit dan 'niet goed meer in z'n vel'. Je kunt dat in de klas bijvoorbeeld zien aan 'clownsgedrag', de baas spelen over anderen, minder samenspelen, minder betrokkenheid in de kring. Thuis merken ouders dat de kinderen bijvoorbeeld veel aandacht vragen, huilen, hoofd- of buikpijn hebben of gaan bedplassen. (Kunnen ook signalen van onderpresteren zijn).

Onderpresteren

Onderzoek toont aan dat veel begaafde leerlingen onderpresteren; hoe hoger het IQ, hoe meer leerlingen onderpresteren.

Oorzaken hiervoor op school zijn volgens het rapport van de Onderwijsraad (2007) het ontbreken van een intellectueel klimaat (weinig waardering voor cognitieve prestaties, weinig flexibel lesprogramma en weinig mogelijkheden om extra modules te volgen). Ook de klasgenoten hebben invloed op de prestaties van (hoog)begaafde leerlingen. Talentvolle leerlingen lijken zich te richten naar de prestaties van hun vrienden, bijvoorbeeld om niet buiten de groep te vallen. Een andere oorzaak ligt bij de ontwikkeling van disfunctionele leerstrategieën: deze leerlingen vinden het lastig zichzelf nog doelen te stellen, zelfdiscipline op te brengen, en hebben soms een gebrek aan zelfvertrouwen.

De kenmerken van onderpresteerders zijn te verdelen in positieve en negatieve. In de literatuur worden als positieve kenmerken genoemd:

1. Grote en uitzonderlijke kennis
2. Grote interesse
3. Groot verschil in kwaliteit mondeling en schriftelijk werk
4. Positief thuiswerk met betrekking tot zelf gekozen projecten en initiatieven
5. Grote verbeelding en creativiteit

Als negatieve kenmerken worden genoemd:

1. Wisselend schoolwerk met afnemende prestaties
2. Negatief gedrag
3. Haperende sociaal emotionele ontwikkeling
4. Geringe taakgerichtheid
5. Negatieve houding ten aanzien van autoriteit en onverschilligheid.

De conclusie ligt voor de hand: vroegtijdige signalering en een passend uitdagend onderwijsaanbod kunnen bij (hoog)begaafde leerlingen veel gedragsproblemen voorkomen.

Selectiecriteria in de praktijk

Om te bepalen of een kind in aanmerking komt voor zorgverbreding aan de bovenkant maken we gebruik van onderstaande selectiecriteria. Kinderen die aan meerdere criteria voldoen komen in aanmerking voor het aanbod voor begaafden op de Botter:

- bij het LVS CITO een hoge A-score behalen voor 1 of meerdere vakken gedurende minimaal 2 jaar
- uit de groepsbesprekingen/ groepsplannen blijkt op basis van stimulerende en belemmerende factoren dat deze kinderen gebaat kunnen zijn bij een extra aanbod
- goede resultaten behalen in de groep, ook op methode-gebonden toetsen (80 % norm).
- weinig instructiebehoefte hebben
- snel zijn van begrip
- snel klaar zijn met hun werk en ook een goed resultaat behalen
- een goede motivatie en werkhouding hebben
- zelfstandig kunnen werken
- (veel) uitdaging nodig hebben
- niet goed presteren, maar waarvan we het vermoeden hebben dat ze 'onderpresteren'.
- eruit springen op andere signaleringslijsten, bijvoorbeeld op het gebied van de sociaal emotionele ontwikkeling
- uit gesprekken met kind blijkt dat het kind er zelf gemotiveerd voor is. ouders worden later op de hoogte gebracht.

Tot onze doelgroep behoren kinderen die kenmerken vertonen die passen bij een of meer van de bovenstaande criteria. De uiteindelijke beslissing wordt genomen in overleg met de Intern Begeleider en leerkracht.

Beschrijving beginsituatie

Op de Botter is er de afgelopen jaren op verschillende manieren met kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong om gegaan. 2 leerlingen zijn, na goed overleg tussen leerkrachten, intern begeleider en ouders, vervroegd doorgestroomd naar een hoger leerjaar.

Met andere leerlingen hebben we vooral gewerkt met het Botterpluswerk. Het compacten van de lesstof en het werken met de plusmaterialen. Verder is er gewerkt met Botterplus-spelmaterialen onder begeleiding van Josefa en Debby.

1 keer per week werden de leerlingen voor begeleiding uit de groep gehaald.

2015-2016 loopt er in groep 7 een pilot uitgaande van de gedachtes van John Hattie, zichtbaar leren.

In 2015-2016 heeft Piet de plusgroepen begeleidt 1 keer per 2 weken. Om de 14 dagen had elke groep de mogelijkheid om bij Piet in het pluswerk te werken en materiaal aan te vullen.

Signalering

Aandacht voor Hoogbegaafde leerlingen begint met een goede wijze van signalering. Belangrijk is dat er niet ad hoc, maar gestructureerd wordt gesignaleerd. In de signaleringsfase wordt gebruik gemaakt van het verkennende gesprek.

Op het moment dat de leerkracht handelingsverlegen is, gaat zij in gesprek met de intern begeleider. Uitgangspunt is dat de leerkracht al pogingen heeft gedaan het kind binnen de groep meer uitdaging te bieden. De intern begeleider maakt in eerste instantie een gedegen analyse van de situatie en geeft vervolgens advies over een mogelijke aanpak. Zij maakt afspraken over terugkoppeling en betreft ouders bij het traject. Tevens is de intern begeleider verantwoordelijk voor professionele dossiervorming.

Diagnosticeren

Wanneer na de signaleringsfase (na een gesprek tussen groepsleerkracht en Intern Begeleider) het vermoeden bestaat dat er sprake is van een ontwikkelingsvoorsprong, hoge intelligentie of begaafdheid, treedt de volgende fase in werking. Deze fase, de diagnose fase, bestaat uit onderstaande stappen.

- Observatie leerling
- Gegevens LVS
- Signaleringslijst onderpresteren
- Sociaal emotionele ontwikkeling

Begeleiding

Als leerkracht signaleer je. Voor een begaafde leerling zijn er een aantal opties, die gecombineerd kunnen worden. Het is belangrijk om te kijken wat past bij de individuele leerling. Het welbevinden van het kind is hier een belangrijke factor, de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind zal hier een rol in spelen.

- Aanpassingen in de reguliere leerstof
- Aanbieden van verrijkingsstof
- Vervroegde doorstroming
- Ambulante ondersteuning

Versnellen:

- overslaan van een groep, al dan niet in de vorm van het doorlopen van meerdere groepen in een schooljaar;
- versnellen voor een bepaald vak; Hierbij moet altijd ook naar het langere termijneffect worden gekeken: wat als in groep 6 het rekenboek van groep 8 al uit is?

Compacter:

Het indikken van de stof, waarbij de stof wordt beperkt tot wat voor de leerling echt nodig is, tot de essentie, is een middel om tijd vrij te maken voor echte leertaken voor deze leerling. Bij het compacten van de leerstof is de instructietijd en de verwerkingstijd verkort, daardoor werkt het kind niet geheel individueel en gaat het nog steeds met de rest van de groep mee.

Verrijken:

Verrijken gaat verder dan verdiepen en verbreden. De bedoeling is niet alleen het verwerven van kennis maar ook inzicht krijgen in hoe je die kennis verwerft. Verrijken gebeurt in de klas, individueel.

- Het zoeken naar antwoorden in een open vraagstelling
- Zoeken naar meerdere oplossingsstrategieën waar de eigen creativiteit een grote rol speelt
- Werken op een hoog niveau in een hoog tempo

Om goed te bepalen op welk niveau het kind presteert, wordt het indien nodig door getoetst door de intern begeleider. Op grond daarvan wordt in samenspraak met de leerkracht bepaald wat de onderwijsbehoeftes van dit kind zijn en welke aanpak het best bij het kind past. Tijdens dit proces worden ouders op de hoogte gehouden.

Om de leerkracht en lb-er te ondersteunen in dit proces, bestaat de mogelijkheid om ambulante begeleiding aan te vragen van de Erasmusklasleerkracht. Zij is voor dit doel 1 ochtend per week uit geroosterd en kan de leerkracht aanvullende tips geven. De aanvraag voor de Ambulante ondersteuning loopt via de intern begeleider van de school. De ondersteuning van de leerkracht start in veel gevallen met een observatie door de Erasmusklasleerkracht in de groep van het kind. Zij zal haar bevindingen kenbaar maken aan de leerkracht en tips en adviezen kunnen geven passend bij de behoefte van het kind, compacten, verrijken. Er zal worden gezocht naar uitdagende leerstof om dit te realiseren. Geregeld contact tussen de leerkracht en de AO zal het gevolg zijn om de ondersteuning aan het kind goed te blijven volgen.

Evaluatie van de begeleiding

De evaluatie van dit proces zal bestaan uit contactmomenten tussen IB, AO en leerkracht waarbij ook de ouders betrokken zullen worden. Ook hier blijft het welbevinden van het kind heel belangrijk. Daarnaast zullen de intern begeleider en de groepsleerkracht het kind bespreken tijdens de groepsbesprekingen. Deze vinden driemaal per jaar plaats.

Evaluatie met het kind, gebeurt in de groep tussen de groepsleerkracht en de leerling. In een logboek zal bijgehouden worden welke stof het kind maakt. Wekelijks wordt het logboek van de leerling bekeken, het kind houdt hierin zelf bij wat het van de aangeboden stof gemaakt heeft en hoe dat is gegaan. Het proces is hier van groot belang.

Met de ouders worden de vorderingen besproken tijdens de portfoliogesprekken.

Materialenlijst: